

Aan de gemeenteraad

Datum : 5 december 2023
Behandeld door : College
Corsanummer: 2023001897
Onderwerp : Stand van zaken Omgevingswet

Geachte leden van de raad

Met deze brief willen wij u informeren over de Omgevingswet en waar de gemeente Bloemendaal staat, nu op 1 januari 2024 de wet in werking gaat treden.

De Omgevingswet regelt alles voor de ruimte waarin we wonen en werken. Deze nieuwe wet bundelt omgevingswetten en maakt regels eenvoudiger. Met behulp van één digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Bijvoorbeeld de realisatie van woningen. Of een initiatief van inwoners om een duurzaam energiesysteem te bouwen. De Omgevingswet treedt in werking op 1 januari 2024. Alhoewel in het nieuws de suggestie wordt gewekt, dat de Eerste Kamer nog probeert de inwerkingtreding te stoppen, is dat juridisch niet meer mogelijk.

De eerste helft van 2024 wordt ongetwijfeld een spannend jaar waarbij we moeten letten op zowel oude als nieuwe wet- en regelgeving. We verwachten veel vragen van inwoners en ondernemers en daarbij zullen we ook de landelijke ontwikkelingen moeten volgen. We hebben er vertrouwen in dat we deze fase samen zorgvuldig en transparant kunnen doorlopen, waarbij we leren, improviseren en evalueren. De wet is geen doel op zich, maar slechts een middel om de dienstverlening, de integraliteit van besluiten en de begrijpelijkheid van regels te verbeteren.

Het motto "eenvoudig beter" vraagt ook aan de raad, bij het inzetten van het nieuwe instrumentarium zoals het Omgevingsplan, zich te bezinnen op de noodzaak van bestaande regels, maar ook op stellen van nieuwe regels. De wet heeft met de Omgevingswet beoogd minder te willen regelen en daardoor initiatieven te vergemakkelijken.

Plan van aanpak 2017

Omgevingswet

Op 6 juli 2017 heeft de raad in Bloemendaal een besluit genomen over het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet.

Missie

Samen werken aan een aantrekkelijke leefomgeving, waarin elke inwoner weet wat kan en mag en waar de gemeente faciliteert.

Doelen

- Bescherming en versterken van een aantrekkelijke woonomgeving;
- Grotere betrokkenheid inwoners bij inrichten van een aantrekkelijke leefomgeving;
- Betere processen voor het realiseren van een aantrekkelijke leefomgeving.

De missie en doelstellingen zijn ondergebracht in een programma (zie bijlage voor een compleet overzicht).

Terugblik: waar staan we nu

Om de invoering van de nieuwe wetgeving goed te laten verlopen is er een ambtelijk programmateam Omgevingswet ingesteld. Binnen dit team is een aantal projecten opgestart om tot een Omgevingsvisie te komen, de voorbereidingen voor het Omgevingsplan in gang te zetten en ook de financiële en juridische consequenties te regelen. Ook is er aandacht besteed aan de gevolgen voor de dienstverlening en het vergunningentraject. Heel belangrijk ook is dat tijdig de koppeling met het landelijke Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is gemaakt.

In de afgelopen periode is veel aandacht uitgegaan naar onder andere de volgende onderwerpen in relatie tot de daadwerkelijke invoering:

- *Verordeningen en bruidsschat:*

er is gewerkt aan een lijst met regels die in onze verordeningen over de fysieke leefomgeving gaan. Die gaan namelijk vanaf 1 januari 2024 deel uitmaken van het tijdelijke Omgevingsplan. De zogenaamde bruidsschat, regels van het rijk over vergunningvrij bouwen en over milieuactiviteiten die ook in het tijdelijke Omgevingsplan komen, hebben we in kaart gebracht en van vragenbomen voorzien. Zo kan een inwoner of initiatiefnemer via het DSO een aanvraag doen of bekijken hoe een en ander in de gemeente geregeld is.

- *Dienstverlening:*

alle standaardbrieven voor vergunningen zijn nagelopen en aangepast op het juridisch kader van de Omgevingswet of ander aanverwante wetten c.q. verordeningen. De balies zullen worden voorzien van een Q&A (vraag en antwoord overzicht) zodat eenvoudige vragen of doorverwijsvragen sneller en efficiënter kunnen worden afgehandeld.

- *Adviesrecht en participatie:*

de Vvgb (Verklaring van geen bedenkingen) vervalt met de nieuwe Omgevingswet. Daarom heeft de raad vorig jaar in februari 2022 een besluit genomen over de rolverdeling tussen de raad en het college en over de rol die de omgeving krijgt. Concreet is vastgelegd in welke gevallen de raad bij activiteiten die afwijken van het omgevingsplan een bindend advies geeft en wanneer er sprake is van verplichte participatie.

- *Legesmodel, mandaatregelingen en verordening planschade:*

alle mandaten zijn aangepast aan de Omgevingswet. Ook de heffingsgrondslag voor omgevingsvergunningen is in de Legesverordening aan de hand van de modelverordening van de

VNG aangepast aan de Omgevingswet. Er is een herberekening gemaakt van alle uren en gewijzigde procedures en de tarieven zijn daarop aangepast. De nieuwe regels voor het wel of niet vergoeden van nadeelcompensatie (voorheen planschade) hebben we opgenomen in een nieuwe verordening.

- *Communicatie inwoners en bedrijven:*

de landelijke overheid is sinds kort een landelijke campagne gestart specifiek voor inwoners en bedrijven. Voor de specifiek Bloemendaalse situatie houden we de website bij: Omgevingswet | Gemeente Bloemendaal.

Vooruitblik: aan de slag met de Omgevingswet in 2024

In de Omgevingswet staat dat iedere gemeente een omgevingsvisie en een omgevingsplan moet hebben.

Omgevingsvisie:

gemeenten moeten een omgevingsvisie hebben op 1 januari 2027. De verplichting voor gemeenten om een omgevingsvisie te hebben en het tijdstip daarvoor wordt bij Koninklijk Besluit vastgelegd.

De raad heeft ingestemd met een plan van aanpak in 2018 en van dat plan is de eerste fase afgerond. We hebben de tweede fase eveneens afgerond; die heeft meer tijd gekost omdat uw raad de verschillende scenario's toch anders uitgewerkt wilde zien. Als college hebben we het plan van aanpak geactualiseerd. Hierover bent u vorig jaar geïnformeerd.

We koersen nu op eerste kwartaal 2024 om een eerste ontwerp voor een Omgevingsvisie aan u voor te leggen. Daarna volgt een participatietraject.

Omgevingsplan:

per 1 januari 2024 gaan we werken met een tijdelijk omgevingsplan. Dit bestaat uit de huidige bestemmingsplannen, onze verordeningen (voor zover ze over de fysieke leefomgeving gaan) en de bruidsschat (rijksregels die vervallen en gemeentelijke regels worden). Er wordt gewerkt aan een stappenplan en een casco voor het nieuwe omgevingsplan. Dit wordt in het voorjaar van 2024 aangeboden aan de raad.

Voor een plan of ontwikkeling waarvoor een aanpassing van het bestaande bestemmingsplan nodig is, geldt straks een andere procedure. Er kunnen twee routes worden doorlopen:

- Afwijken van het omgevingsplan via een omgevingsvergunning;
- Wijziging van het omgevingsplan. De keuze voor een route gebeurt in overleg met de teams Omgevingsbeleid en Omgevingsvergunningen, Toezicht en Handhaving.

We kijken samen met de initiatiefnemer wat de meest geschikte route is.

Omgevingsvergunning:

Onze organisatie is gereed om vergunningaanvragen en meldingen te behandelen op grond van de Omgevingswet. De afgelopen twee jaar hebben betrokken medewerkers zich beziggehouden met het verbeteren van de VTH-processen (vergunning, toezicht en handhaving). De inzet lag daarbij op het laten aansluiten op de eisen die de Omgevingswet stelt, waarbij de fases en procedures voor de omgevingsvergunning in kaart zijn gebracht en zijn vergeleken met de huidige procedure. Op basis hiervan zijn opleidingen voor onze medewerkers georganiseerd en afspraken gemaakt met Omgevingsdienst IJmond. Het opleiden van onze medewerkers zullen wij ook na 1 januari blijven organiseren.

Risico- en verwachtingsmanagement

Het programmateam Omgevingswet overlegt regelmatig met elkaar over een zorgvuldige afronding van projecten. Hieruit concluderen we een aantal risico's die buiten onze gemeentelijke invloedssfeer ook landelijk spelen. In ons periodieke overleg met de VNG blijven we hier aandacht voor vragen. De volgende risico's willen we noemen:

- Het nieuwe Omgevingsloket voor inwoners en bedrijven werkt nog niet zoals het hoort. Hierdoor ontstaat een situatie waarbij informatie voor gebruikers niet gemakkelijk te vinden is. Hierdoor houden er we er rekening mee dat er meer vragen bij de gemeentelijke organisatie terecht komen en procedures langer dan gewenst kunnen duren.

- We gaan de juridisch-planologische werking van de Omgevingswet in de praktijk ondervinden. Het is waarschijnlijk dat de wetgeving in de komende jaren nog wordt bijgewerkt via reparatiebesluiten. Veel vraagstukken zullen extra juridisch advies vereisen. Op landelijk niveau is er ondersteuning beschikbaar via een informatiepunt.
- Bouwprojecten en overige ruimtelijke initiatieven lopen mogelijk vertraging door andere procedures en participatie. De insteek van de wet is om de procedures te versnellen. In de eerste periode zijn de voorwaarden hiervoor nog niet gegeven, zoals een goed werkend digitaal stelsel en een actueel omgevingsplan voor de hele gemeente.
- De ambtelijke organisatie kan tijdelijk onder druk komen te staan als gevolg van bovenstaande risico's.

Verwachtingsmanagement

- We voorzien problemen bij het praktisch indienen van nieuwe aanvragen volgens het nieuwe Omgevingsplan. Juridisch gezien verwachten we dat met de invoering van de Omgevingswet inwoners en ondernemers met kleine of eenvoudige projecten weinig last zullen ondervinden van de nieuwe wetgeving.

Financiële consequenties

- De inschatting is er op de korte termijn een beperkt effect is op de algemene middelen en de legesopbrengst. Op de langere termijn zijn de consequenties in theorie afhankelijk of er zich een scenario zal voordoen waarbij door het wijzigen het omgevingsplan er sprake is van enige deregulering. Het spreekt voor zich dat legesheffing alleen mogelijk is voor activiteiten die vergunningplichtig blijven. Over de effecten op de leges zal bij besluiten over de legesverordening en jaarrekening worden gerapporteerd.

Vervolg

Van programma naar lijnorganisatie

Het programmateam Omgevingswet bereidt de implementatie van de wet zo goed mogelijk voor. Het doel is de ambtelijke organisatie klaar te maken om praktisch de wet uit te voeren. Na 1 januari wordt de uitvoering opgepakt door de diverse vakafdelingen.

Communicatie

Recentelijk is er een landelijke communicatiecampagne gestart vanuit de Rijksoverheid, waar wij als gemeente ook op aansluiten. Zo willen wij onze inwoners, ondernemers en initiatiefnemers tijdig informeren over de nieuwe Omgevingswet.

Beeldvormende avond

Wegens het drukke programma van de raad in het najaar van 2023 is het niet meer gelukt een beeldvormende avond te organiseren voor het einde van het jaar.

Deze vindt nu plaats op 11 januari 2024.

Die avond nemen we de raad mee in wat de rol van de raad gaat zijn bij het werken met het nieuwe instrumentarium; de vaststelling van de Omgevingsvisie, de doorvertaling daarvan in de regels in het nieuwe Omgevingsplan en hoe we de komende jaren het tijdelijk Omgevingsplan optimaal gaan verwerken in een nieuw Omgevingsplan. Zie bovenstaand over het stappenplan.

Afmelding programma / na inwerkingtreding van de Omgevingswet

De bedoeling van het bovenomgeschreven programma is, met de diverse daaronder hangende projecten, te voldoen aan de minimale vereisten om met de wet te gaan werken. Het doel was de organisatie klaar te maken om praktisch de wet uit te voeren.

Het programma zal dan eindigen en er zal gerapporteerd worden of alle doelstellingen zijn bereikt. Wellicht aangevuld met aanbevelingen voor de verdere aanpak. Zo is het is namelijk belangrijk minstens een jaar na inwerkingtreding een juridisch control te houden op alle gevolgen van de wet.

Namens burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

Wethouder N. Heijink

BIJLAGE

HET PROGRAMMA OMGEVINGSWET (2017-2023)

Alle acties die zijn vereist om met de wet te gaan werken, hebben een relatie met diverse projecten vanuit het gemeentelijk implementatie-programma Omgevingswet. Het programma kent de volgende projecten:

Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is het overkoepelende verhaal waarin de grote lijnen van de voorgenomen ontwikkelingen over de leefomgeving in de gemeente worden vastgelegd. Het opstellen van een visie verplicht en zou volgens de wet in 2025 gereed zijn. Maar door het herhaald uitstel is deze datum niet langer hard. Een projectteam is vanaf de start bezig met de uitvoering van een plan van aanpak om tot een nieuwe visie te komen.

Omgevingsplan

De Omgevingsvisie is de basis voor het Omgevingsplan dat daarna volgt. In het Omgevingsplan zetten we de visie om in regels. We werken vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een tijdelijk Omgevingsplan en gaan dan in 8 jaar het plan aanpassen aan de eisen die er voor gelden.

Het tijdelijk plan bestaat uit alle bestemmingsplannen, de bruidsschat en de regels uit verordeningen. Deze 8 jaar noemen we de transitieperiode.

De raad beslist in die tijd of bestaande regels (inclusief de bruidsschat) er wel of niet in blijven staan en welke nieuwe regels er in het Omgevingsplan komen.

In 2023 gaat het project van start.

Was-wordt

In dit project wordt geïnventariseerd welke gemeentelijke regelgeving en beleid naar het Omgevingsplan gaat. Er worden juridische regels omgezet in vragenbomen voor het DSO (zie project Toepasbare regels). De gemeentelijke mandatenlijst vraagt om aanpassing aan de Omgevingswet.

Participatie

Het participatiebeleid dat in ontwikkeling is, vormt de basis voor participatie-trajecten onder de omgevingswet.

DSO

Alle juridische informatie over de fysieke leefomgeving wordt ondergebracht in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Toepasbare regels

In het was-wordt project is gekeken naar het opstellen van toepasbare regels (vragenbomen) voor vergunningchecks en meldingen in het DSO.

Dienstverlening

Het verbeteren van de VTH (vergunning, toezicht en handhaving)-processen en de wijze van dienstverlening laten aansluiten op de eisen die de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging stelt.

Financiën

In kaart brengen financiële consequenties van de Omgevingswet, inclusief de doorvertaling in de P&C cyclus en legesverordening.